

HOĆEMO LI POTONUTI U OTPADU OBEĆANJA DANIH EUROPI?

Dr.sc. Viktor Simončić , samostalni savjetnik, 098 262 257, viktor.simoncic@gmail.com

Niti raniji planovi niti ovaj posljednji Plan ne daju odgovor da li se mogu ispuniti obaveze preuzete prema EU. A upravo je to ključ svih pitanja.

MORA SE ODUSTATI OD INZISTIRANJA IZDVAJANJA NA IZVORU KADA JE RAZVIJENA DOMAĆA TEHNOLOGIJA, koja omogućuje izdvajanje korisnog otpada iz mješovitog otpada superiorna svim postojećim (MBO) na tržištu.

Domaća tehnologija, koja omogućava i sortiranje na izvoru izdvojenog otpada MORA BITI OKOSNICA PLANA GOSPODARENJA OTPADOM jer jedina omogućuje izdvajanje svih korisnih dijelova otpada i najbliža je novoj paradigmi CIRKULARNE EKONOMIJE!

Izbjegavanje odlaganja još dugo neće biti moguća (ako uopće!) bez iskorištavanja ostatka otpada, koji nema drugu tržišnu i ekonomsku vrijednost, osim kao ZAMJENSKOG GORIVA! Kako bi izbjegli pritiske privatnog sektora, energetski potencijal treba koristiti u JAVNOM SEKTORU – termoelektrane – toplane!

Predloženi Plan ne omogućava korištenje postojećih sredstava EU, pa se koncept CENTARA se mora, uz promjenu tehnologije zadržati. Nije pogrešan koncept centara pogrešna je odabrana tehnologija, koja ne omogućava izdvajanje korisnih sirovina!

Plan je neprihvatljiv bez poznavanja konačnog troška za građane. U Planu mora biti jasno navedeno koliki će biti trošak u Zagrebu, a koliki u Komiži? Samo izjave da će nešto biti jeftinije, koje se temelje na principu „majke mi“ i „odgovorno tvrdim“ nisu dovoljne.

Kako je očigledno da ne ispunjavamo obaveze koje su već na snazi (2016.) i kako je izvjesno da ćemo teško ispuniti i obaveze iz narednih godina, pod HITNO treba započeti PROCES DEROGACIJE preuzetih obaveza. Za to postoji niz argumenata.

PLAN SE MOŽE, NA OSNOVI OVOG I RANIJIJH PRIJEDLOGA, (vjerujem da dobrih prijedloga ima i u pristiglim primjedbama) S UKLJUČIVANEM POJEDINACA S ISKUSTVOM, zajedno s Ministarstvom, DORADITI U KRATKOM ROKU.

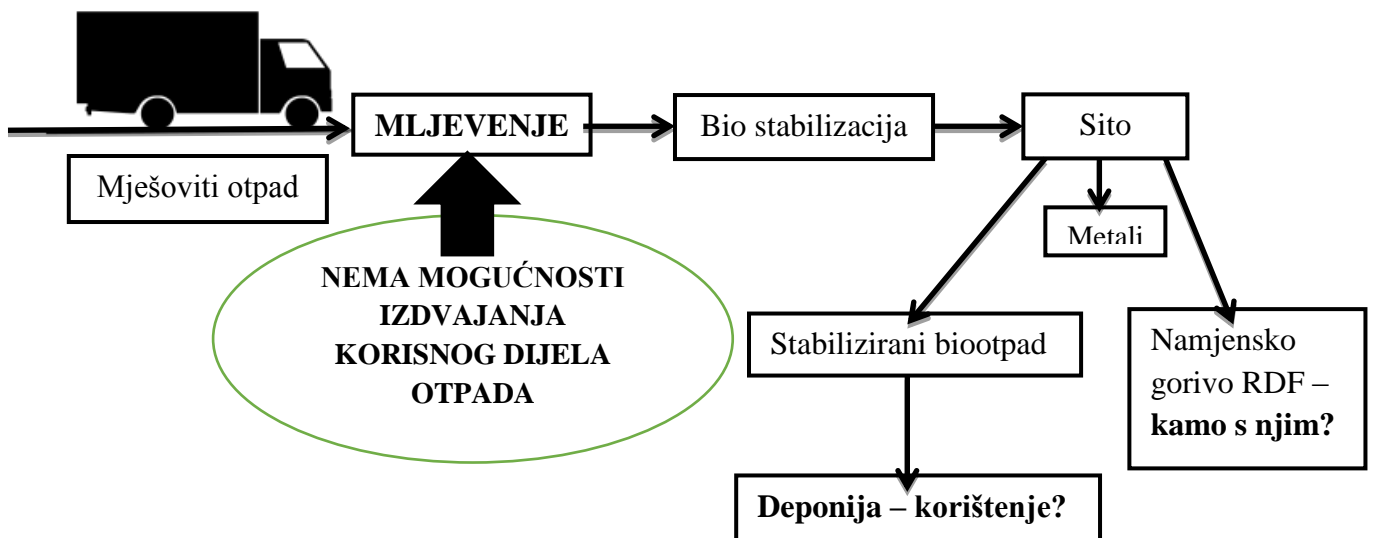
Pojašnjenje

Obaveze postupanja s komunalnim otpadom ne ispunjavaju se željenim tempom. Odlaze se 400 000 tona biorazgradivog komunalnog otpada više nego što bi se smjelo do konca 2016. godine i dobrih 800 000 tona više mješovitog komunalnog otpada no što smo se obavezali da ćemo odlagati do 2017. godine.

Raspolažemo tek sa 50-ak reciklažnih centara, od kojih samo par ima sortirnice. Trenutno je u funkciji samo nekih 15-ak postrojenja za biološku obradu. Inzistira se na odvojenom sakupljanju otpada na izvoru, što je uvjetno prihvatljiv koncept, ali uz uvjet da nakon izdvajanja na izvoru slijede odgovarajuće sortirnice i industrija koja može prihvatiti prikupljene sirovine, a ne da (dio) na izvoru sakupljenog otpada završava na deponijama.

Dva završena županijska centra za gospodarenje s otpadom, Marišćina i Kaštjun, kao i novi planirani (Biljane Donje, Piškornica, Bikarac, Lečevica,...) temelje se na tehnologiji koja je primjerena samo za obradu ostatka otpada.

Mehaničko – biološka obrada na CENTRIMA - Koristi se za obradu ostataka mješovitog otpada i nije pogodan za sortiranje na izvoru odvojeno prikupljenog otpada

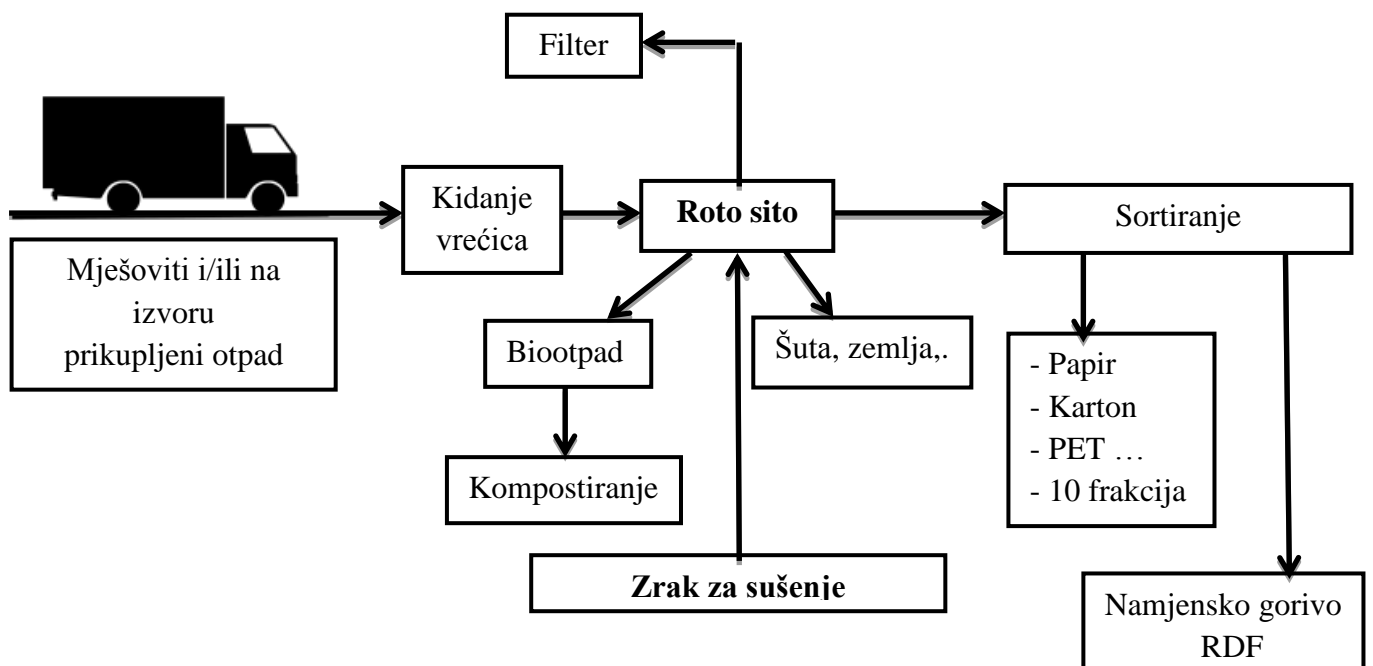
Tehnologija, izuzev metala, ne omogućuje izdvajanje korisnih sirovina, jer se otpad na ulasku u postrojenje samelje. Ne zna se kuda s pripremljenim gorivom ni što će biti s biostabiliziranom masom. Trošak prerade još nije poznat. Za Marišćinu se danas spominje iznos naknade na vratima centra po toni otpada od nekih 90 €, čak i 140 €, a ranije obećani iznos je bio ispod 50 €/t. Na trošak prerade treba dodati trošak uvođenja odvojenog sakupljanja na izvoru, kako bi ispunili zadane ciljeve (50 %) pa će s ovim konceptom naknada za građane biti puno veća, a ne samo spominjanih 100 kuna po domaćinstvu mjesečno.

O neodrživosti postojećeg pristupa postupanju s otpadom, koji se temelji na izdvajanju na izvoru, a novim planom bi se sve trebalo nastaviti i pojačati postavljanjem posuda i u stanove, govori podatak da se u odvojeno sakupljenom otpadu nalazi veliki udio otpada koji tamo ne sada. Čak i u slučaju Krka, gdje se na odvojenom sakupljanju otpada radi više od desetljeća, u odvojeno sakupljenom otpadu završava i do 30 % mješovitog otpada. U Gradu Zagrebu, u posudama za prikupljanje plastike završava i preko 70 % mješovitog otpada. Znači, uvijek su potrebne su sortirnice koje mogu izdvajati korisne sirovine iz mješovitog otpada!

Uz sve rezerve, zabrinjava činjenica da se prema načinu izračunavanja i bilanciranja količina otpada prema metodologiji EU, u Zagrebu odvojeno sakuplja samo 1 % dijela korisnog otpada?!

Veliki optimizam budi domaća tehnologija koja u bitnome omogućuje postizanje visokih ciljeva u reciklaži izdvajanjem korisnog otpada na sekundarnom mjestu, iz mješovitog otpada, a u širokoj je primjeni izvan Hrvatske.

MBO- nova generacija - Koristi se za izdvajanje korisnih sirovina iz mješovitog i za sortiranje na izvoru izdvojenog otpada (Tehnologija TEHNIX, Donji Kraljevac)

Tehnologija je u cijelosti u duhu zakona EU. Naime, *Odluka Komisije 2011/753/EU o uspostavi pravila i metoda izračuna za provjeru poštivanja ciljeva iz članka 11(2) Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 310, 25.11.2011.)* omogućuje da se izdvajanje onih dijelova korisnog otpada iz miješanog otpada, koji se usmjeravaju na daljnju uporabu smatra jednakim odvojeno sakupljenim na izvoru (u različitim spremnicima). **Znači, dozvoljeno je prikupljanje samo mješovitog otpada, ako se iz tako sakupljenog otpada izdvoje korisni dijelovi i uporabe.**

Uz činjenicu da se radi o domaćoj tehnologiji i izravnom doprinosu povećanja društvenog proizvoda smanjenjem uvoza, prednost ovakve sortirnice je i u činjenici da omogućava izdvajanje ukupne količine biološko razgradivog dijela otpada, čime se uklanja potreba za kućnim kompostiranjem i uz 100 % izdvajanja korisnih komponentata, dobiva se suhi gorivo ostatak visoke energijske vrijednosti.

Značajne uštede su u smanjenju broja posuda i troškovima prijevoza, čime se lakše postiže smanjenje emisije stakleničkih plinova iz postupanju s otpadom sa sadašnjih 4.3 % na obećanih 0.5 %,

Bez obzira o kakvom se planu radilo, ono što se nužno mora provesti je zahtjev prema EU za derogacijom preuzetih obaveza i dobivanja novih ciljnih vrijednosti. Kako god to izgledalo nemogućim, postoji cijeli niz argumenata kojima možemo potkrijepiti takav zahtjev. Dio argumenata daju i (ne)uspjele tehnologije centara na Marišćini i Kaštjunu.

Domaća tehnologija, koja ne ovisi o spremnosti pojedinca da sudjeluje ili ne sudjeluje u odvojenom sakupljanju, otvara mogućnost da pokažemo kako u nekom razumnom roku možemo ispuniti obaveze prema EU, uz za građane prihvatljive troškove. I ne moramo početi tamo gdje su drugi bili prije 30 - 40 godina, dapače možemo ostvariti tehnološki iskorak čak i u međunarodnim okvirima na našem znanju!

Niti raniji planovi niti ovaj posljednji ne daju odgovor da li se mogu ispuniti obaveze preuzete prema EU. A upravo je to ključ svih pitanja. Pozivanje na velike riječi, kao što je cirkularna ekonomija, čemu se tek djelomično približava samo manji broj država EU i priče oko „zero waste“, koji ne ispunjava niti jedna država čak niti u tragovima, je samozavaravanje.

Ili nismo svjesni težine problema ili ne poznajemo ili ne razumijemo stanje. Smatramo da se sve može kopiranjem prakse najrazvijenijih. Ako je to tako lako zašto onda ne kopiramo razvijene u znanosti i obrazovanju i zašto Zagrebačko sveučilište nije Oxford?

Ne respektiramo domaće okolnosti. Hrvatska je za razliku od onih koje želimo kopirati rijetko naseljena država (79 stanovnika/km²), s velikim prostornim razlikama. Kako je moguće da predložimo isti pristup u Zagrebu, Gospiću i Komiži?

Postupanje s otpadom je trošak. Govoriti o silnim zaradama je demagogija. Kada bi to bilo moguće onda bi vrijedilo da više otpada predstavlja veću zaradu! Zarada u postupanju s otpadom je samo u smanjenju troškova. Govori se i o vrijednim resursima, a da za to nemamo prerađivačkih kapaciteta. Komunalne tvrtke danas imaju velike probleme s plasmanom izdvojenih sirovina i to im je često dodatni trošak.

Veliku krivicu za sadašnje stanje snosi vjerovanje u mudrost stranih eksperata, koji s obzirom na ono što predlažu imaju upitne kompetencije. Oni uglavnom sugeriraju njihova rješenja, pa uvozimo gotovo svu opremu čak i obične kante.

Hrvatska plaća visoku članarinu u EU. Ako za neki centar/opremu dobijemo natrag 70 % sredstava, na to dodamo 30 % našeg novca, a uvezemo za 80 – 90 %, o kakvom se to korištenju sredstava radi i u čiju korist?

Niti prošli planovi niti novi Plan ne govori o troškovima koje će imati građani. Govori se da će ovaj plan, s pojačanim izdvajanjem na izvoru i kompostiranjem po stanovima biti jeftiniji od onog prethodnog s centrima gospodarenja s otpadom, a da se još ne zna koliko će plaćati u Rijeci i Puli, gdje su centri izgrađeni? Građani su do sada prihvatili previše idealnih planova, vjerujući kako će trošak biti prihvatljiv.

Ako se držimo pravila EU, onda naknada postupanja otpadom ne smije biti veća od 1 % do 1.5 % (gornja granica razvijenih država) kućnog budžeta.

SADA SMO TU GDJE JESMO! KAKO DALJE? GLAVE ŠKUPA, POMOGNIMO MINISTARSTVU DA SE DOBIJE PRIHVATLJIVO RJEŠENJE.